

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران

آیین نامه ساماندهی عشایر

تصویب نامه هیأت وزیران

به انضمام مصوبات شورای عالی عشایر
در سال های ۸۸ تا ۹۵

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان امور عشایر ایران

عنوان: آیین نامه ساماندهی عشایر
به انضمام مصوبات شورای عالی عشایر در سال های ۸۸ تا ۹۵
تهیه و تدوین:

روابط عمومی و امور بین الملل سازمان امور عشایر ایران

نوبت چاپ: چهارم - تابستان ۱۳۹۶

شمارگان: ۴۰۰۰ جلد

گرافیک و صفحه آرایی: مهدی رحیمی

امور چاپ: آتلیه طراحی سار

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۸۰-۲۱-۶

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر، خیابان بزرگمهر، پلاک ۱۲

کد پستی: ۱۴۱۶۹۴۳۵۷۱ - تلفن: ۶۶۹۷۳۷۸۹

وبسایت: www.ashayer.ir

کلیه حقوق به سازمان امور عشایر ایران تعلق دارد.

پیش‌گفتار

ناپایداری شرایط اقلیمی، به ویژه پائین بودن میزان بارندگی و در عین حال توزیع نامناسب و متغیر زمان بارش‌ها از جمله مشخصه‌های اصلی مناطق خشک و نیمه‌خشک به شمار می‌روند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که پایدارترین مدیریت زمین و بهره‌برداری بهینه از منابع یک چنین نواحی، زندگی شبانی و دامداری مبتنی بر کوچندگی است. ایران با میانگین بارندگی سالانه کمتر از ۲۵۰ میلی‌متر، در حدود میانگین بارندگی دنیا، جزء مناطق خشک و نیمه‌خشک محسوب می‌شود و به همین جهت زندگی عشایری با جابه‌جایی از ییلاق به قشلاق و بالعکس و کوچ به عنوان تکنیک سازگار با تغییرات اقلیمی و بهره‌برداری از منابع طبیعی از عوامل اصلی پیدایش و تکوین زندگی کوچندگی است که از قدمتی چندین هزار ساله در این مرز و بوم برخوردار است. هم‌زیستی و تعامل با محیط زیست، دانش بومی گسترده، مقررات عرفی و کوشش مداوم برای انطباق و سازگاری شیوه زندگی با شرایط و مقتضیات اقلیمی - جغرافیایی هر منطقه باعث شده است که شکل زندگی و معیشت، نظام کوچ و استقرار و فنون بهره‌برداری از منابع طبیعی، در بین گروه‌های عشایری اشکال مختلف به خود بگیرد. دستاوردهای مطالعاتی بین‌المللی نیز حاکی از آنست که کوچندگی و شیوه زیست متعادل شده شبانی به ویژه در مناطق ناپایدار و خشک به عنوان یک ضرورت زیست محیطی است و حتی در برخی کشورهای توسعه‌یافته نیز تلاش می‌شود با تخصیص یارانه و ایجاد تسهیلات لازم برای جابه‌جایی دامداران، به پایداری طبیعت و زادآوری محیط زیست توجه شود و به علاوه از فرهنگ و شیوه زیست کوچندگان و رمه‌گردانان به عنوان یک فرصت برای جلب گردشگران و جهانگردان استفاده می‌شود. امروزه، جامعه عشایر ایران به عنوان یک واقعیت اجتماعی و بخشی از ساختار تاریخی - فرهنگی فعال از

فهرست مطالب:

۵	پیش‌گفتار
۱۰	آیین‌نامه ساماندهی عشایر
۱۹	جداول ضوابط خدمات‌رسانی به عشایر
۲۵	تصویب‌نامه هیأت وزیران
۲۶	مصوبات شورای عالی عشایر (۱۳۸۹)
۳۴	مصوبات شورای عالی عشایر (۱۳۹۳)
۳۸	مصوبات شورای عالی عشایر (۱۳۹۵)
	دستورالعمل تشکیل کارگروه توسعه
۴۲	گردشگری و صنایع دستی عشایری

پیکره جامعه ملی است. گرچه نسبت جمعیت آنان کمتر از جمعیت شهر و روستا است لیکن تأثیر اقتصادی، اجتماعی و نقش دفاعی و مرزداری آنان انکارناپذیر بوده و بدون تردید یکی از میراث‌های گرانقدر و ضروری ایران زمین هستند که چندین برابر (بیش از ده برابر) نسبت جمعیتشان در تأمین مواد پروتئینی، به ویژه گوشت قرمز کشور نقش دارند.

دام عشایر به عنوان ذخیره ژنتیکی دام کشور، فرهنگ ایللی به عنوان میراث ارزشمند و بخشی از سرمایه ملی، دانش هم‌زیستی و سازگاری با طبیعت، قلمرو گسترده با چشم‌اندازهای متنوع و جذاب طبیعی، تلاش و سخت کوشی آحاد عشایر برای تولید و ... از قابلیت‌های جوامع عشایری است. اما با همه استحقاق‌ها، طی بیش از پنج دهه برنامه‌ریزی (هفت و پنج ساله) نظام‌مند در ایران، جامعه عشایری از جایگاه برنامه‌ای متناسب با نسبت جمعیتی، توانمندی‌ها و میزان نیازمندی‌های خود برخوردار نبوده است. اصولاً وظایف بخشی و زیربخشی دستگاه‌ها و حوزه عمل آن‌ها در محدوده جغرافیایی خاص با نیازمندی‌های فرابخشی و چندمنظوره عشایری سازگاری ندارد و تاکنون هم اثربخشی نداشته است. نظام برنامه‌ریزی نیز تاکنون نتوانسته و یا نخواسته است که هماهنگی، انسجام و ساز و کارهای اجرایی لازم را ایجاد نماید. جدا از این که عشایر از گردونه برنامه‌ریزی و کانون توجه دستگاه‌ها خارج شده‌اند، فضای زیست، عرصه و قلمرو آنان نیز روز به روز تنگ‌تر و محدودتر می‌شود.

بحث ملال‌انگیز «کوچ یا اسکان» نیز رویکرد انحرافی بود که در سال‌های اخیر دستاوردی جز توسعه‌نیافتگی مناطق عشایری در بر نداشت، بیش از پیش آنان را به حاشیه راند و جامعه عشایری از منابع و مواهب برنامه‌ها بی‌نصیب ماند. اسکان اگر به عنوان شیوه‌ای برای ایجاد تحول و بهبود زندگی عشایر مطرح می‌گردد و الزامات و ابزار آن نیز فراهم می‌شد می‌توانست توفیق یابد، ولی بیان این پدیده بدون توجه به

پیچیدگی و موانع آن، به عنوان یک سیاست و تعجیل برای تبدیل چادر به چار دیواری، توأم با نگاه قالبی و ارزیابی‌های کمی بدون انسجام و هماهنگی در انجام تعهدات، اشتباه دیگری بود که به میزان قابل توجهی فرصت را از دست برد و امکان انتخاب را برای عشایر فراهم ننمود. هر چند اساساً مشکل عشایر در کوچ یا اسکان نیست. توسعه‌نیافتگی و عقب‌ماندگی مناطق عشایری نیز به خاطر شیوه زیست و یا شانس و اقبال آنان نیست بلکه علت را در توزیع نابرابر منابع و نبود فرصت برای خانوارهای عشایری باید جستجو کرد.

از ابتدای قرن سیزدهم به دلیل جهت‌گیری‌های سیاسی مخرب و بازدارنده برای کوچندگان، پیش‌داوری، بدبینی و برداشت‌های نادرست از این جامعه، اصرار بر بکارگیری الگوهای مدیریت و مراتع و مدل‌های توسعه بلوک غرب برای مناطق و قلمرو عشایر و تلاش برای ادغام نسنجیده و بدون برنامه عشایر در جوامع شهری و روستایی، آسیب‌های جدی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را باعث شد. به دنبال آن، ملی‌کردن جنگل‌ها و مراتع، تقسیم اراضی و حذف مالکیت، نادیده گرفتن حقوق عرفی، وابستگی‌ها و انگیزه‌های مشارکتی مردم، لطمات جبران‌ناپذیری هم به منابع پایه، محیط زیست، مراتع و چراگاه‌ها وارد نمود و هم زندگی جوامع کوچنده دچار نابسامانی و فروپاشی گردید.

در این روند عواملی مانند: پراکندگی خانوارهای عشایری، محدودیت‌های جغرافیایی، فقدان نهادهای مدنی در جوامع عشایری، پیدایش بخش‌ها، شهرها و استان‌های جدید براساس اجرای تقسیمات کشوری و ... مزید بر علت شد و عشایر را با چالش‌های روزافزونی مواجه ساخت.

با توجه به فرابخشی بودن مسائل عشایری، برای توجه به قابلیت‌ها و چالش‌های اساسی آنان و پرداختن به مسائل ساختاری، قانونی، اجرایی، توزیع فضایی، اقتصادی و اجتماعی عشایر ساز و کارهای قانونمند لازم است که ضمانت اجرایی داشته باشد و با هدف ایجاد تحول در

شیوه تولید و ارتقای شاخص‌های برخورداری، انسجام و هماهنگی بین دستگاه‌ها را عهده‌دار باشد.

آیین‌نامه ساماندهی عشایر که نتیجه بیش از ۱۰۰۰ ساعت کار فشرده است، در ده‌ها جلسه کارشناسی و با حضور دستگاه‌های متعدد، تدوین و تنظیم گردید و در دستور کار دولت محترم قرار گرفت. هیأت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱/۱۴ تصویب و پس از بازبینی مجدد و اصلاح برخی از مواد در تاریخ ۱۳۸۴/۳/۲۹ ابلاغ کرد.

تصویب آیین‌نامه ساماندهی، تصمیمی شایسته و قابل تقدیر است و بدون تردید یکی از ارزشمندترین اقداماتی است که دولت طی سال‌های بعد از انقلاب، برای مدیریت و تأمین حداقل خدمات به عشایر تصویب و ابلاغ نموده است. نحوه تجهیز کانون‌های اسکان، چگونگی ارائه خدمات به صورت ثابت و سیار، وظیفه‌مند نمودن دستگاه‌های اجرایی مربوطه، تکلیف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها برای تخصیص سهم عادلانه عشایر از منابع، نقش هماهنگی استانداران و وظیفه‌مندی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور برای نظارت از نکات برجسته آیین‌نامه است و در مواد مختلف و جداول ضمیمه مفاهیم مؤثری پیش‌بینی شده است.

با پیگیری‌های انجام شده از سال ۱۳۸۷ ضمن فعال نمودن شورای عالی عشایر در قالب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست دولت، پیشنهادهای وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر ایران) در خصوص مسائل و مشکلات جامعه عشایری در زمینه‌های تسهیل در ارائه خدمات به عشایر، سوخت فسیلی، تأمین آب آشامیدنی و کشاورزی، افزایش سهمیه عشایر از کالاهای اساسی و آرد و نحوه تأمین و توزیع آن، تسهیلات مورد نیاز عشایر و شاخص‌های ارتقای سطح برخورداری‌های جامعه عشایری ارائه گردید که پس از بحث و بررسی‌های کارشناسی در کمیته‌ها و کارگروه‌های زیرمجموعه کمیسیون فوق‌الذکر و طی مراحل قانونی، در

قالب ۷ مصوبه در شورای عالی عشایر مطرح و به تصویب رسید و توسط دبیر محترم هیأت دولت به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ گردید.

همچنین طی سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۵ دوازدهمین و سیزدهمین جلسات شورای عالی عشایر به ریاست معاون اول محترم رئیس جمهور تشکیل شد، و مصوبات آن پس از طی مراحل قانونی، توسط وزیر محترم جهاد کشاورزی (دبیر شورای عالی عشایر) به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ گردید. «برنامه جامع ارتقای سطح سواد، دانش و مهارت در مناطق عشایری»، «طرح ویژه ارائه خدمات فرهنگی و مذهبی به جامعه عشایری»، «برنامه ویژه ارتقای سطح برخورداری از بهداشت، درمان، بیمه‌ها و خدمات حمایتی در مناطق عشایری» و تشکیل «کارگروه توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایر» از مهم‌ترین مصوبات سیزدهمین جلسه شورای عالی عشایر بود که متن مصوبات در این مجموعه درج گردیده است.

امید است با حسن نظر و احساس مسئولیت تمامی افراد و دستگاه‌های ذی‌ربط، مساعدت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها و حمایت‌های استانداران محترم و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی استانداری‌ها مفاد آیین‌نامه و مصوبات ابلاغی به اجرا درآید تا نابرابری‌ها و نارسایی‌های موجود در مناطق عشایری به حداقل ممکن برسد. «انشاء الله»

سازمان امور عشایر ایران

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب‌نامه هیأت وزیران
شماره: ۱۸۶۸۸/ت ۳۲۴۶۷ هـ
تاریخ: ۱۳۸۴/۳/۲۹

بسمه‌تعالی

وزارت جهاد کشاورزی - وزارت کشور - سازمان مدیریت
و برنامه‌ریزی کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱/۱۴ بنا به پیشنهاد
مشترک شماره ۲۰۷۸۳/۰۱۱ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۴ وزارتخانه‌های
کشور، جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی
کشور به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی
جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه اجرایی ساماندهی عشایر
را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه ساماندهی عشایر

- ◆ ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی
مشروح مربوط به کار می‌روند:
- الف - عشایر کوچنده: به مردمی گفته می‌شود که حداقل
سه ویژگی زیر را داشته باشند:
- ۱- ساخت اجتماعی قبیله‌ای
  - ۲- اتکای معاش به دامداری
  - ۳- شیوه زندگی شبانی مبتنی بر کوچ
- ب - ییلاق یا سردسیر: محدوده زیست و قلمرو
جغرافیایی که عشایر، تمام یا قسمتی از فصول بهار و
تابستان را در آن می‌گذرانند.
- پ - قشلاق یا گرمسیر: محدوده زیست و قلمرو
جغرافیایی که عشایر، تمام یا قسمتی از فصول پاییز
و زمستان را در آن می‌گذرانند.

- ت - میانبند: به گذرگاه‌ها و اطراقگاه‌های موقت در
مسیرهای کوچ بین ییلاق و قشلاق اطلاق می‌گردد.
- ث - کوچ عشایری، عبارت است از حرکت خانوارهای
عشایری از نقطه‌ای به نقطه دیگر با هدف استفاده از
مراتع برای چرای دام که معمولاً با همه اعضای خانوار،
بارونه، سرپناه قابل حمل و همراه با ایل، طایفه یا
رده‌هایی از آن انجام می‌گردد. کوتاه یا بلندمدت بودن
مسیر کوچ تغییری در مفهوم کوچ نمی‌دهد.
- ج - مسیر کوچ: به خط سیر کوچ حداقل کوچک‌ترین رده
ایلی از ییلاق به قشلاق و بالعکس اطلاق می‌گردد.
- چ - زیست‌بوم عشایری: محدوده‌ای از سرزمین و قلمرو
رده‌های ایلی که علی‌الاصول شامل ییلاق، قشلاق و مسیر
بین این دو باشد.
- ح - کانون اسکان عشایری: به محدوده‌ای از زیست‌بوم اطلاق
می‌گردد که بر اساس نتایج مطالعات سازمان امور عشایر یا
مشاورین صلاحیت‌دار، دارای منابع، امکانات و استعدادهای
لازم برای ایجاد اشتغال و اسکان عشایر باشد.
- این کانون‌ها به عنوان یکی از واحدهای برنامه‌ریزی برای
ساماندهی عشایر به دو نوع شامل کانون توسعه هدایتی
(برنامه‌ریزی شده) و کانون‌های توسعه اسکان خودجوش
تقسیم می‌شوند.
- خ - سامان عرفی عشایر: سامان عرفی به محدوده‌ای از
اراضی مرتعی اطلاق می‌شود که از گذشته مورد بهره‌برداری
تعداد مشخصی از خانوارهای عشایر قرار گرفته و صرفاً دارای
حق بهره‌برداری از آن می‌باشند.
- د - سامانه عشایری: به محدوده‌ای که در برگیرنده چند
سامان عرفی باشد گفته می‌شود. گنجایش مطلوب هر
سامانه حدود ۵۰ خانوار و حداقل آن در شرایط استثنائی
۲۰ خانوار می‌باشد که این ظرفیت، امکان برنامه‌ریزی سامانه
را همانند برنامه‌ریزی در واحد جغرافیایی مثل حوزه آبریز و
واحدهای تقسیمات سیاسی مثل روستا مهیا می‌نماید.

ذ - حداقل خدمات مورد نیاز عشایر: مجموعه‌ای از امکانات، ابزار و وسایل، فعالیت‌های عمرانی، آموزشی، پرورشی، بهداشتی، ترویجی و فرهنگی که توسط دستگاه‌های اجرایی مختلف تعریف و به جامعه عشایری ارائه می‌شود.

ر - خدمات ثابت: آن دسته از فعالیت‌ها و خدمات که در مراکز ثابت امکان انجام و ارائه دارند و اندازه، حجم، شکل، کیفیت و سایر مشخصات آنان به گونه‌ای نیست که بتوان این خدمات را به صورت سیار ارائه نمود.

ز - خدمات سیار: به فعالیت‌هایی اطلاق می‌گردد که با مراجعه به خانوار و یا محل استقرار عشایر ارائه می‌گردد.

ژ - آستانه برخورداری: حداقل شرایط لازم برای ارائه نوعی از خدمات.

س - آستانه دسترسی: فاصله بین محل استقرار تا نزدیک‌ترین محل ارائه نوعی از خدمت.

ش - ساماندهی عشایر عبارت است از ساز و کارهایی که از طریق تأمین معیشت و امنیت اقتصادی و همچنین ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی این جامعه - در حد میانگین جامعه روستایی کشور - که در دو بخش حمایت از اسکان و ساماندهی کوچ صورت می‌گیرد.

ص - حمایت از اسکان عشایر داوطلب: عبارت است از ارائه خدمات و اقدامات برای اسکان عشایر که موجب حفظ، بهبود و توسعه فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی و خصوصاً ایجاد اشتغال (کار مولد) و احداث حداقل تأسیسات زیربنایی لازم و مسکن مناسب برای عشایر شده به گونه‌ای که منجر به کاهش درآمد عشایر اسکان یافته نسبت به قبل از اسکان نگردد.

ض - ساماندهی کوچ: عبارت است از ارائه خدمات حین کوچ و ایجاد زیرساختها و تأسیسات لازم و مناسب در مسیر کوچ و در اطرافگاه‌ها به منظور تأمین نیازهای عشایر و تسهیلات در امر کوچ.

ط - مراتع قطب مخالف اسکان: مراتعی که در نقطه مقابل محل اسکان عشایر قرار داشته و حقوق بهره‌برداری آن متعلق به عشایر داوطلب اسکان است. به عنوان مثال اگر عشایری علاقمند به اسکان در محدوده مراتع قشلاقی خود باشند، مراتع ییلاقی ایشان به عنوان مراتع قطب مخالف اسکان تلقی می‌گردد.

◆ **ماده ۲-** ساماندهی عشایر براساس راهبردهای زیر صورت خواهد گرفت:

الف - اسکان عشایر داوطلب، برنامه‌ریزی و حمایت از آن.

ب - ساماندهی عشایر کوچنده.

◆ **ماده ۳-** مطالعات امکان سنجی و برنامه‌ریزی برای اسکان عشایر داوطلب در کانون‌های توسعه به صورت متمرکز (ملی) توسط وزارت جهادکشاورزی (سازمان امور عشایر ایران) انجام خواهد شد.

تعیین نقاط مناسب برای اسکان عشایر داوطلب، پس از کسب نظر شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان (کارگروه آمایش و محیط زیست) در کمیسیونی متشکل از نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه‌های کشور، مسکن و شهرسازی، نیرو و جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سازمان امور عشایر ایران و دفتر امور مناطق محروم با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی، تصویب و جهت اجرا ابلاغ می‌گردد. دبیرخانه کمیسیون در سازمان امور عشایر ایران خواهد بود.

تبصره: مطالعات تفصیلی - اجرایی و برنامه‌ریزی، توسط امور عشایر استان‌ها و در صورت لزوم سازمان امور عشایر ایران انجام می‌گیرد. دستورالعمل‌های مورد نیاز جهت اجرای مفاد این تبصره توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با مشارکت دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط تهیه و ابلاغ خواهد شد.

◆ **ماده ۴-** حمایت از عشایر داوطلب اسکان با استفاده از نتایج مطالعات انجام شده و برنامه راهبردی توسعه جامع مناطق عشایری در دو زمینه اسکان در کانون‌های خودجوش و کانون‌های هدایتی انجام می‌شود.

◆ **ماده ۵-** کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظفند در تنظیم بودجه سنواتی و تدوین اهداف کمی برنامه‌های کوتاه مدت و میان مدت با اختصاص اعتبارات متناسب با جمعیت عشایر، نسبت به انجام وظایف مربوط به حوزه مسئولیت خود در قبال مناطق عشایری اقدام نمایند. مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این امر به عهده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌باشد.

◆ **ماده ۶-** سازمان امور عشایر ایران موظف است به طور سالانه فهرست مراکز جمعیتی عشایر اسکان‌یافته را تهیه و به وزارت کشور اعلام نماید. وزارت کشور موظف است حداکثر ظرف شش ماه پس از وصول فهرست، نسبت به شناسایی و انطباق آن با قانون تقسیمات کشوری اقدام نماید.

◆ **ماده ۷-** تشکل‌های مردمی و غیردولتی مرتبط با فعالیت‌های تولیدی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی عشایر، توانمندسازی جوامع محلی و بومی و حفاظت از محیط زیست با ارایه کمک‌های فنی و اعتباری در مناطق عشایری، توسط دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های ذی‌ربط مورد حمایت قرار خواهند گرفت.

◆ **ماده ۸-** وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و نیرو مکلند به منظور تسریع در ساماندهی به اسکان عشایر داوطلب، میزان متناسبی از اراضی موات و مراتع ملی متعلق به دولت در پایاب سدهای ساخته شده و یا در دست احداث را جهت اجرای این آیین‌نامه به عشایر اختصاص دهند.

◆ **ماده ۹-** نرخ کارمزد تسهیلات بانکی به میزان حداقل و بخشودگی یا معافیت‌های مالیاتی معادل حداکثر معمول در مناطق محروم روستایی در کانون‌های اسکان عشایر لحاظ خواهد شد.

◆ **ماده ۱۰-** برای بازشناسی و پالایش آمار عشایر کوچنده از اشکال و انواع دیگر زندگی عشایری، در آغاز برنامه چهارم توسعه، مرکز آمار ایران، آمارگیری یا سرشماری بازشناسی عشایر را انجام دهد. اعتبار مورد نیاز برای انجام سرشماری را سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تأمین و تخصیص خواهد داد.

◆ **ماده ۱۱-** ساماندهی عشایر کوچنده شامل ساماندهی کوچ، ایجاد اشتغال پایدار، ارتقای شاخص‌های برخورداری و خدمات عمرانی و زیربنایی می‌باشد.

تبصره ۱- ساماندهی کوچ شامل تدوین تقویم کوچ، نظارت بر نحوه چرای دام، تأمین آب شرب، خدمات آموزشی، فرهنگی و بهداشتی - درمانی، خدمات دامپزشکی، کمک به تأمین علوفه، حفظ امنیت در استقرارگاه‌های ییلاقی و قشلاقی، ایل‌راه‌ها و مسیرهای کوچ، مرمت و نگهداری ایل‌راه‌ها، ایجاد تأسیسات لازم برای ارائه خدمات حین کوچ و تجهیز مسیرهای کوچ می‌باشد.

تبصره ۲- ایجاد اشتغال پایدار برای عشایر کوچنده شامل:
۱- شناسایی اراضی موات و مراتع مستعد تغییر کاربری در عرصه سامان‌های عرفی و قلمرو عشایر به منظور واگذاری قطعی به عشایر جهت اجرای طرح‌های مرتع‌داری، تولیدی و تأمین تسهیلات بانکی مورد نیاز.

۲- آموزش، ترویج و تأمین تسهیلات بانکی مورد نیاز مربوط به نحوه احیا، اصلاح و بهره‌برداری از مراتع، زراعت، باغبانی و روش‌های نوین دامپروری و پروراندی، توسعه بیمه دام

عشایر و خدمات بهداشت دام و دامپزشکی و تعاونی‌های عشایری و سایر تشکل‌های غیردولتی عشایری برای اجرای مفاد این تبصره در اولویت خواهند بود.

۳- اجرای طرح‌های تجهیز منابع آب و خاک و حمایت از اجرای طرح‌های توسعه زراعت، باغداری و سایر فعالیت‌ها (پرورش ماهی، کشت و فراوری گیاهان دارویی و صنایع دستی) جهت تنوع بخشی به اقتصاد عشایر.

۴- اجرای طرح‌های جامع گردشگری طبیعی به عنوان اشتغال پایدار.

تبصره ۳- به منظور ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی در جامعه عشایری کوچنده، اقدامات زیر صورت می‌گیرد:

۱- ارتقای شاخص برخورداری از آموزش رسمی با ایجاد و توسعه آموزشگاه‌ها به صورت ثابت و سیار و نیمه‌سیار در دوره‌های تحصیلی مورد نیاز و ایجاد و توسعه آموزشگاه‌های شبانه‌روزی در مراکز جمعیتی عشایر و نیز ایجاد ساختار تشکیلاتی و فناوری متناسب برای آموزش‌های نیمه‌حضوری و از راه دور.

۲- ارتقای دانش فنی و مهارت‌ها در جامعه عشایری از طریق ارائه آموزش‌های فنی - حرفه‌ای، صنایع مرتبط با بخش کشاورزی و ایجاد تأسیسات و تجهیز مراکز آموزش و ترویج در مناطق عشایری.

۳- ارتقای شاخص‌های بهداشتی از طریق آموزش و ترویج، توسعه خدمات بهداشتی - درمانی، بیمه و خدمات اجتماعی در مناطق بیلاقی، قشلاقی و مسیر کوچ.

۴- تأمین کالاهای اساسی، نهاده‌های تولیدی مورد نیاز عشایر در محل استقرارشان در بیلاق و قشلاق.

۵- تأمین سوخت مورد نیاز عشایر در محدوده دسترسی مناسب نسبت به محل استقرار آنان.

۶- احداث، تکمیل، نگهداری و مرمت ایل‌راه‌های عشایری.

۷- ایجاد مراکز آموزشی، بهداشتی - درمانی، فرهنگی، پست و مخابرات، پاسگاه نیروی انتظامی و پایگاه بسیج عشایری در محدوده استقرار بیلاقی و قشلاقی عشایر.

◆ **ماده ۱۲-** هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در استان‌های عشایری برای اجرای برنامه ساماندهی، رعایت اولویت‌بندی و زمان‌بندی اقدامات و نیز بهبود و استمرار خدمات‌رسانی به عشایر به عهده استانداران استان‌های ذی‌ربط می‌باشد.

◆ **ماده ۱۳-** شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مکلف است بخشی از اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط را حداقل به تناسب جمعیت و نیازهای جامعه عشایری استان به ارائه خدمات و اجرای طرح‌های عمرانی مورد نیاز عشایر اختصاص دهد.

◆ **ماده ۱۴-** اصلاح، بهبود و تقویت ساختار تشکیلاتی سازمان امور عشایر ایران، متناسب با اساسنامه، ویژگی‌های خاص جامعه عشایری و قطب‌های کوچ و استقرار عشایر، به منظور اجرای تکالیف، وظایف و مسئولیت‌های قانونی این سازمان در ساماندهی عشایر برای افزایش اثربخشی فعالیت‌ها و ارتقای شاخص‌های توسعه در جامعه عشایری.

تبصره - وزارت جهاد کشاورزی نسبت به بررسی و اصلاح ساختار سازمان امور عشایر اقدام نموده و پیشنهاد‌های لازم را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه می‌نماید.

◆ **ماده ۱۵-** با توجه به محرومیت مضاعف مناطق عشایری، تخصیص یارانه‌های مناسب، استفاده از اعتبارات مربوط به مناطق کمتر توسعه یافته و ردیف‌های خاص - علاوه بر اعتبارات ملی و استانی دستگاه‌ها - برای اجرای برنامه ساماندهی عشایر اولویت دارد.

◆ **ماده ۱۶-** هماهنگی به منظور نیازسنجی و انجام وظایف مندرج در جدول پیوست این آیین‌نامه (برنامه‌ای و سنواتی) توسط دستگاه‌های ذی‌ربط در مناطق عشایری به عهده وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر ایران) می‌باشد.

جدول ضوابط خدمات رسانی در مناطق عشایری کشور و نحوه تجهیز کانون های اسکان عشایر

جدول شماره ۱

توضیحات	دستگاه اجرایی	نحوه ارائه خدمات						تقسیمات
		ثابت ۳		سبزر (بوقت)				
		فاصله دسترسی (کیلومتر)	فصلی نامبور	فصلی نامبور	فصلی نامبور	مساح منطقه عشایری	میان بند	
	وزارت آموزش و پرورش	۱	۱	۱۰۰	۱۵۰	*	*	مرکز آموزش قبل از دبستان
	وزارت آموزش و پرورش	۲/۵	۲/۵	+۱۰۰	+۱۵۰	*	*	آموزش ابتدایی
	وزارت آموزش و پرورش	۳	۳	+۸۰۰	+۱۰۰۰	*	*	آموزش راهنمایی عالی
	وزارت آموزش و پرورش	۶	۶	+۱۰۰۰	+۱۵۰۰	*	*	آموزش راهنمایی شبانه روزی
	وزارت آموزش و پرورش	۵	۱۰	+۱۰۰۰	+۲۰۰۰	*	*	آموزش دوره متوسطه
	وزارت آموزش و پرورش	۱۰	۲۰	+۳۰۰۰	+۴۰۰۰	-	-	آموزش متوسطه شبانه روزی
	نهضت سوادآموزی	۲/۵	۲/۵	+۱۵۰	+۲۰۰	*	*	کلاس درس نهضت سوادآموزی
	سازمان آموزش فنی و حرفه ای	۵	۱۰	+۲۵۰۰	+۳۵۰۰	-	-	آموزش فنی و حرفه ای (مبارتی)
کره لایب شبکه های بهداشت و درمان کشور	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	-	-	۱۰۰-۵۰۰	۱۰۰۰-۶۰۰	*	*	ارائه خدمات بهداشتی - درمانی از طریق رابطین بهداشتی و تیم سیار (بهداشت شخصی و بهداشت محیط)
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	-	-	+۱۰۰	+۱۰۰	*	*	تقویت بهروز و طبای عشایری
	آموزش پزشکی	-	-	-	-	-	-	تقویت بهروز و طبای عشایری
	سازمان دامپزشکی	-	-	-	-	*	*	اکیپ سیار خدمات دامپزشکی
	وزارت نیرو و سازمان امور عشایر	-	-	-	-	*	*	تامین آب آشامیدنی سالم و بهداشتی
	سازمان دامپزشکی و سازمان امور عشایر	-	-	-	-	*	*	احداث حمام ضد گند

ماده ۱۷- دستگاه های اجرایی ذی ربط موظف هستند گزارش عملکرد خود را به طور سالانه تهیه و به شورای عالی عشایر منعکس نمایند. «دبیرخانه شورای عالی عشایر» - مستقر در سازمان امور عشایر - وظیفه پیگیری تهیه گزارشات را به عهده دارد.

ماده ۱۸- این آیین نامه از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا خواهد بود.

محمد رضا عارف

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر ریاست قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دفتر معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور، دفتر رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل حقوقی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، دفتر امور مناطق محروم کشور، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیأت دولت ابلاغ می شود.

جدول ضوابط خدمات رسانی در مناطق عشایری کشور و نحوه تجهیز کانون های اسکان عشایر

جدول شماره ۲

توسیحات	دستگاه اجرایی	نحوه ارائه خدمات								تقسیمات	
		ثابت ۲		استانه چمنچی (انقر)		استانه چمنچی (انقر)		سیار (بولت)			عنوان خدمات
		فاصله دسترسی (کیلومتر)	فشار هیومر	فشار نامیومر	فشار نامیومر	مساحت منطقه عشایری	زیست بوم	مساحت منطقه عشایری	زیست بوم		
		یلاق	قشلاقی	عیان بند	سلمان	سلمان	سلمان	سلمان	سلمان		
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آموزش پزشکی آموزش پزشکی	۳	۵	+۵۰۰	+۶۰۰۰	--	--	--	--	خانه بهداشت	
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	--	--	+۴۰۰۰۰	--	--	--	--	--	مراکز بهداشتی و درمانی با تسهیلات زیان	
	وزارت نیرو وزارت امور عشایر	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	تأمین آب آشامیدنی یا شیر برداشت خمر کر	
	وزارت نیرو وزارت امور عشایر	--	--	+۲۵۰	+۲۵۰	--	--	--	--	تأمین آب آشامیدنی یا شیر برداشت خصوصی	
	وزارت نیرو وزارت امور عشایر	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	تأمین آب آشامیدنی از طریق خطر و تجهیز چاه	
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	بهداشتی چشمه	
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	لابرومی قنوت	
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	احداث پست دامپزشکی و کلینیک دامپزشکی	
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	کستار گاه بهداشتی	
	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	ارائه تسهیلات و ترویج حمام و ولایت بهداشتی	
	دعاری	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	حمام عمومی	
	سازمان امور عشایر	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	غسالخانه و گورستان	
	سازمان امور عشایر	--	--	+۱۰۰ (راس)	+۱۰۰ (راس)	*	*	*	*	احداث ایستگاه دام	
		--	--	+۲۵۰ (راس)	+۲۵۰ (راس)	*	*	*	*	خطر و تجهیز چاه مانداری	

جدول ضوابط خدمات رسانی در مناطق عشایری کشور و نحوه تجهیز کانون های اسکان عشایر

جدول شماره ۳

توسیحات	دستگاه اجرایی	نحوه ارائه خدمات								تقسیمات	
		ثابت ۲		استانه چمنچی (انقر)		استانه چمنچی (انقر)		سیار (بولت)			عنوان خدمات
		فاصله دسترسی (کیلومتر)	فشار هیومر	فشار نامیومر	فشار نامیومر	مساحت منطقه عشایری	زیست بوم	مساحت منطقه عشایری	زیست بوم		
		یلاق	قشلاقی	عیان بند	سلمان	سلمان	سلمان	سلمان	سلمان		
	سازمان امور عشایر	۳	۵	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	بهداشتی حمامی کانون	
	سازمان بهداشتی	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	ارائه خدمات پزشکی از طریق تیمهای سیار	
	وزارت راه و ترابری وزارت امور عشایر	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	*	*	*	*	احداث نگهداری و مرمت راه (رایز ایجا) گذرگاهها و راههای دسترسی کانونها	
	وزارت راه و ترابری	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	*	*	*	*	راه روستایی درجه ۲ یا روستای شنی	
	وزارت راه و ترابری	--	--	-۱۰۰	-۱۰۰	--	--	--	--	راه روستایی درجه ۳ یا روستای شنی	
	وزارت راه و ترابری	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	*	*	*	*	ترمیم آبنی راه	
	وزارت نیرو	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	برق شبکه سراسری	
	وزارت نیرو	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	برق شبکه غیر سراسری	
	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	صندوق پست	
	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳	۵	+۵۰۰	+۵۰۰	--	--	--	--	نمایشگر پست	
	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳	۱۵	+۵۰۰	+۵۰۰	--	--	--	--	دفتر پست و معابر	
	سازمان امور عشایر با همکاری بنیاد مسکن بنیاد مسکن یا همکاری سازمان امور عشایر	--	--	+۱۰۰	+۱۰۰	--	--	--	--	مکان پایی کانون اسکان (روستا)	
	سازمان امور عشایر	--	--	+۲۵۰	+۲۵۰	--	--	--	--	تجه طرح های کانون اسکان (روستا)	

جدول ضوابط خدمات رسانی در مناطق عشایری کشور و نحوه تجهیز کانون های اسکان عشایر

جدول شماره ۴

توسیحات	دستگاه اجرایی	نحوه ارائه خدمات						تقسیمات
		تایم ۲		سیار (بوخت)		میان بند	میان بند	
		فاصله دسترسی (کیلومتر)	فشار هوای	مساحت منطقه عشایری	زیمت بوم			
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	عنوان خدمات
								عمیلات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	ارائه تسهیلات بانکی برای احداث مسکن
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	نظارت بر اجرای طرح های
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	احداث چاهکله عرضه مواد سوختی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	اعطای عملیات آموزش گاز باغ و مواد نفتی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	ایجاد تاسیسات سینتر پرتکی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	ساخت رسانی سیار به عشایر
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	واگذاری اراضی موات و مراکز به عشایر (مراکز واقع در محدوده عرفی)
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	برق رسانی به چاه های کشاورزی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	انتقال آب کشاورزی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	احداث شبکه آبیاری و زهکشی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	عملیات (بیمواری و آبخوانداری
								عملیات اجرایی اسکان

جدول ضوابط خدمات رسانی در مناطق عشایری کشور و نحوه تجهیز کانون های اسکان عشایر

جدول شماره ۵

توسیحات	دستگاه اجرایی	نحوه ارائه خدمات						تقسیمات
		تایم ۲		سیار (بوخت)		میان بند	میان بند	
		فاصله دسترسی (کیلومتر)	فشار هوای	مساحت منطقه عشایری	زیمت بوم			
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	عنوان خدمات
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	ارائه آموزش های کشاورزی و دامپروری از طریق تیم سیار
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	تأمین و توزیع علوفه دام
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	احداث و تجهیز انبار چند منظوره
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کمک به ایجاد مرکز خرید و فروش کالا
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کمک به ایجاد فروشگاه تعاونی عشایری
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	تأمین و توزیع علوفه دام
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	احداث نهاده های کشاورزی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	احداث سبیل بند
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	شناسایی و نقشه برداری اراضی کشاورزی
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	حفر و تجهیز چاه عمیق و نیمه عمیق
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	مرکز آموزش و ترویج کشاورزی و صنایع وابسته
								عملیات اجرایی اسکان
توسیحات با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	دستگاه اجرایی	۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	ارائه آموزش های کشاورزی و دامپروری از طریق تیم سیار
								عملیات اجرایی اسکان

جدول ضوابط خدمات رسانی در مناطق عشایری کشور و نحوه تجهیز کانون‌های اسکان عشایر

جدول شماره ۶

توسیحات	دستگاه اجرایی	نحوه ارائه خدمات						فرهنگی - اجتماعی	مالی و اقتصادی	تقسیمات
		تاریخ ۲	فصله دسترس (کیلومتر)	فاصله دسترسی (کیلومتر)	تاریخ ۲	سایر (بوقت)	پایان			
توسیحات										عنوان خدمات
با همکاری و بسیج عشایری	نیروی انتظامی	۱۰۰+	۱۰۰+	۱۰۰+	*	*	*	*	*	تامین امنیت مسیر کوچ و اترالها
	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۰۰+	۱۰۰+	۱۰۰+	*	*	*	*	*	اعطای تسهیلات مالی برای فعالیت های تولیدی کشاورزی و دامپروزی
	سازمان نهیات اسلامی	۲۰۰+	۲۰۰+	۲۰۰+	*	*	*	*	*	احداث مسجد و حسینیه
با همکاری دهاری ها	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۲۵۰+	۲۵۰+	۲۵۰+	-	-	-	-	-	کتابخانه روستایی
	سازمان تربیت بدنی	۲۵۰+	۲۵۰+	۲۵۰+	-	-	-	-	-	امکانات ورزشی روستا
با همکاری سازمان امور عشایر	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۰۰+	۱۰۰+	۱۰۰+	*	*	*	*	*	تیم های سیار ترویج کتاب
	نیروی مقاومت بسیج عشایری	۱۰۰+	۱۰۰+	۱۰۰+	*	*	*	*	*	پارکچه نیروی مقاومت بسیج
	وزارت کشور	۱۰۰+	۱۰۰+	۱۰۰+	*	*	*	*	*	شورای اسلامی عشایری
با همکاری شبکه تعاونی های عشایری	سازمان بهرارت فرهنگ و گردشگری یا همکاری سازمان امور عشایر ایران	۲۵۰+	۲۵۰+	۲۵۰+	*	*	*	*	*	مراکز توسعه گردشگری عشایری

توسیحات جدول:

- ۱- کلیه کانونهای اسکان عشایر پس از تشکیل و رسیدن به حد نصاب ۲۰ خانوار تبدیل به روستا خواهند شد.
- ۲- خدمات ثابت در کانونهای اسکان و یا یکی از قطبهای اسکان که زمینه اسکان دائم را دارند ارائه خواهد شد.
- ۳- مناطق عشایری به شرح: سامان عرفی یا حداقل ۲۰ خانوار، سامانه هشایری یا حداقل ۵۰ خانوار و زیست بوم عشایری یا بیش از ۵۰ خانوار تقسیم بندی می گردد.
- ۴- خدمات سیار جنبه موقت داشته و با هدف ترویج اسکان آرایه می گردد و در صورت عدم اثر بخشی در حداقل های مورد نیاز خلاصه خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران شماره: ۵۰۶۵۹/ت ۳۳۷۶۵ هـ
 رئیس جمهور تاریخ: ۱۳۸۵/۵/۴
 تصویب‌نامه هیأت وزیران پیوست: -----

بسمه تعالی

وزارت جهاد کشاورزی - وزارت کشور - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۵/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۱۵۹۷۹/۱۰۰/۰۲ مورخ ۱۳۸۴/۵/۲۵ وزارت مسکن و شهرسازی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه اجرایی ساماندهی عشایر را به شرح زیر تصویب نمود:

در ماده (۳) تصویب‌نامه شماره ۱۸۶۸۸/ت ۳۲۴۶۷ هـ-مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۹ بعد از عبارت «دفتر امور مناطق محروم کشور» عبارت «و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی» اضافه می‌شود.

پرویز داودی
 معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر ریاست قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دفتر معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور، دفتر رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل حقوقی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، دفتر امور مناطق محروم کشور، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیأت دولت ابلاغ می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری
دبیر هیأت دولت

شماره: ۲۴/۴۰۷۵۹/۱۰۴۰۴۱
تاریخ: ۸۹/۵/۱۲
پیوست: -----

بسمه تعالی
«با صلوات بر محمد و آل محمد»

جناب آقای محمدنجار
وزیر محترم کشور

با سلام و دعای خیر

به استحضار می‌رساند پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۸۹۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۶ وزارت جهادکشاورزی در خصوص «طرح دسترسی صددرصدی جامعه عشایری به آب آشامیدنی سالم و بهداشتی» در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

الف - وزارتخانه‌های کشور و جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر ایران) پیگیری‌ها و اقدامات لازم را انجام دهند تا کلیه مراکز جمعیتی عشایری که اسکان یافته‌اند و همچنین در محل قشلاق ایشان بیشتر از ۲۰ خانوار زندگی دائم دارند، پس از سیر مراحل قانونی به عنوان روستا شناخته شوند. ب - کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور موظفند خدمات مرتبط را به این روستاها با اولویت ارائه دهند.

ج - جمعیت این مراکز پس از شناخته شدن به عنوان روستا در محاسبات مربوط به خدمات زیربنایی در زمره جمعیت عشایری تلقی نمی‌شود و به عنوان جمعیت روستایی محسوب می‌گردد.

لذا با عنایت به ماده (۱۳) قانون تقسیمات کشوری مراتب جهت سیر مراحل قانونی ایفاد می‌گردد.

مجید دوستعلی

رونوشت:

وزارت جهاد کشاورزی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، سازمان امور عشایر کشور و دفتر کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست هیأت دولت.

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری
دبیر هیأت دولت

شماره: ۲۴/۴۰۷۵۹/۱۰۴۰۴۶
تاریخ: ۸۹/۵/۱۲
پیوست: -----

بسمه تعالی
«با صلوات بر محمد و آل محمد»

جناب آقای نامجو
وزیر محترم نیرو

با سلام و دعای خیر،

به استحضار می‌رساند پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۸۹۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۶ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص «طرح دسترسی صددرصدی جامعه عشایری به آب آشامیدنی سالم و بهداشتی» در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

در راستای امر ساماندهی به زندگی و تولیدات جامعه عشایری، وزارت نیرو (شرکت‌های آب منطقه‌ای) موظف است آب مورد نیاز طرح‌های کشاورزی و دامداری عشایر را پس از تأیید تقاضا توسط سازمان امور عشایر ایران در اراضی پایاب سدها، اراضی تحت پوشش شبکه‌ها و حاشیه رودخانه‌ها و در دشت‌های آزاد دارای پتانسیل در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط و حسب ظرفیت‌ها و امکانات آبی منطقه با قید اولویت تأمین نماید.

مجید دوستعلی

رونوشت:

وزارت جهاد کشاورزی، سازمان امور عشایر کشور و دفتر کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست هیأت دولت.

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری
دبیر هیأت دولت

شماره: ۲۴/۴۰۷۵۵/۱۰۴۲۵۸
تاریخ: ۸۹/۵/۱۲
پیوست: -----

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

جناب آقای حسینی
وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی

با سلام و دعای خیر

به استحضار می‌رساند پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۸۹۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۶ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص «آیین‌نامه اصلاح نظام خدمات‌رسانی به جامعه عشایری کشور» در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان خصوصی‌سازی) موظف است در فرآیند اجرای سیاست‌های ذیل اصل (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و قانون نحوه اجرای آن به نحوی برنامه‌ریزی و اقدام نماید که تهیه نهاده‌ها و خرید و عرضه محصولات تولیدی عشایر از طریق تشکل‌های عشایری مجاز صورت پذیرد.

مجید دوستعلی

رونوشت:

وزارت جهاد کشاورزی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، سازمان امور عشایر کشور، سازمان خصوصی‌سازی، دفتر کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست هیأت دولت.

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری
دبیر هیأت دولت

شماره: ۲۴/۴۰۷۵۵/۱۰۴۲۷۰
تاریخ: ۸۹/۵/۱۲
پیوست: -----

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

جناب آقای حاجی بابایی
وزیر محترم آموزش و پرورش

با سلام و دعای خیر،

به استحضار می‌رساند پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۸۹۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۶ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص «آیین‌نامه اصلاح نظام خدمات‌رسانی به جامعه عشایری کشور» در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

وزارت آموزش و پرورش موظف است با توجه به وضعیت و سطح سواد و آموزش در مناطق عشایری، با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر ایران)، علوم، تحقیقات و فناوری، کار و امور اجتماعی و نهضت سوادآموزی نسبت به تهیه و اجرای طرح جامع ارتقای سطح دانش و سواد در مناطق عشایری ظرف شش ماه اقدام نماید.

مجید دوستعلی

رونوشت:

وزارت جهاد کشاورزی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت کار و امور اجتماعی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، سازمان امور عشایر کشور و دفتر کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست هیأت دولت.

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

دبیر هیأت دولت

شماره: ۲۴/۴۰۷۵۵/۱۰۴۲۷۴

تاریخ: ۸۹/۵/۱۲

پیوست: -----

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

جناب آقای خلیلیان
وزیر محترم جهاد کشاورزی

با سلام و دعای خیر

به استحضار می‌رساند پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۸۹۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۶ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص «آیین‌نامه اصلاح نظام خدمات‌رسانی به جامعه عشایری کشور» در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

ماده ۱- وزارت جهاد کشاورزی موظف است به منظور حفظ، نگهداری و احداث ایل‌راه‌ها و میان‌بندهای مربوط به کوچ عشایر با همکاری و توافق وزارتخانه‌های راه و ترابری، مسکن و شهرسازی، کشور و سازمان حفاظت محیط‌زیست نسبت به تهیه و تنظیم نقشه ایل‌راه‌های مربوط به مسیر کوچ عشایر ظرف یک سال اقدام و نقشه‌های یاد شده را برای تعیین حدود و حریم و اعمال مقررات مربوط به مراجع ذی‌ربط ارسال نماید.

تبصره ۱- اعتبار لازم برای اجرای این ماده و علامت‌گذاری حدود و حریم و احداث ایل‌راه‌های مصوب با هماهنگی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی تعیین و در بودجه سنواتی سازمان امور عشایر پیش‌بینی می‌شود.

تبصره ۲- وزارت کشور از طریق استانداری‌ها موظف است با هماهنگی مقامات اجرایی، انتظامی و قضایی از هرگونه واگذاری، تخریب و ساخت و ساز در مسیر کوچ و

ایل‌راه‌های عشایری جلوگیری نموده و ضمن برخورد قانونی با متخلفین، نسبت به رفع تصرف اقدام نماید.

ماده ۲- کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند در اجرای بند «و» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانون واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۵۹ - شورای انقلاب در خصوص ممنوعیت واگذاری راه‌ها و مسیر کوچ ایل‌نشین‌ها و حریم مربوط به آن‌ها، در زمان طراحی و اجرای پروژه‌های عمرانی و زیربنایی که به نحوی با مسیر ایل‌راه عشایر برخورد می‌کنند، مسیر مورد نیاز کوچ عشایر را با هماهنگی سازمان امور عشایر، پیش‌بینی و به نحوی طراحی و اجرا نمایند که عشایر بدون مانع بتوانند مسیر کوچ خود را ادامه دهند.

ماده ۳- مناطق عشایری کشور و کانون‌های اسکان عشایر در صورتی که پس از طی مراحل قانونی مربوط به روستا تبدیل شوند مشمول کلیه مقررات، تسهیلات و مزایای مناطق کمتر توسعه یافته می‌باشند.

مجید دوستعلی

رونوشت:

اعضای محترم هیأت دولت، وزارت راه و ترابری، وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کشور، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، سازمان حفاظت محیط‌زیست، سازمان امور عشایر کشور و دفتر کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست هیأت دولت.

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری
دبیر هیأت دولت

شماره: ۲۴/۴۰۷۵۵/۱۰۴۲۸۸
تاریخ: ۸۹/۵/۱۲
پیوست: -----

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

سرکار خانم وحید دستجردی
وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

جناب آقای محصولی
وزیر محترم رفاه و تأمین اجتماعی

با سلام و دعای خیر،

به استحضار می‌رساند پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۸۹۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۶ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص «آیین‌نامه اصلاح نظام خدمات‌رسانی به جامعه عشایری کشور» در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور و رفاه و تأمین اجتماعی موظفند با توجه به وضعیت بهداشت و درمان و بیمه‌های اجتماعی در مناطق عشایری کشور، با همکاری وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر ایران)، وزارت آموزش و پرورش و دفتر امور مناطق محروم ریاست جمهوری نسبت به تهیه و اجرای طرح ویژه برنامه ارتقای سطح برخورداری از بهداشت و درمان و بیمه‌های اجتماعی در مناطق عشایری ظرف شش ماه اقدام نمایند.

مجید دوستعلی

رونوشت:

وزارت جهاد کشاورزی، وزارت آموزش و پرورش، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، سازمان امور عشایر کشور، دفتر امور مناطق محروم ریاست جمهوری و دفتر کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست هیأت دولت.

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری
دبیر هیأت دولت

شماره: ۲۴/۴۰۷۵۵/۱۰۴۲۹۰
تاریخ: ۸۹/۵/۱۲
پیوست: -----

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

جناب آقای حسینی
وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی

با سلام و دعای خیر،

به استحضار می‌رساند پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۸۹۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۶/۶ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص «آیین‌نامه اصلاح نظام خدمات‌رسانی به جامعه عشایری کشور» در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شد:

وزارت فرهنگ و تصمیمات ارشاد اسلامی (سازمان تبلیغات اسلامی) موظف است با توجه به وضعیت امور فرهنگی و مذهبی در جامعه عشایری کشور، با همکاری وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر ایران) نسبت به تهیه و اجرای طرح ویژه آرایه خدمات فرهنگی و مذهبی به جامعه عشایری ظرف شش ماه اقدام نماید.

مجید دوستعلی

رونوشت:

وزارت جهاد کشاورزی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، سازمان امور عشایر کشور و دفتر کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست هیأت دولت.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
وزیر

شماره: ۰۲۰/۳۳۷۷۹
تاریخ: ۹۳/۱۱/۱۵
پیوست: دارد

بسمه‌تعالی

جناب آقای دکتر نوبخت
معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی
جناب آقای دکتر سلطانی‌فر
معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان میراث
فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
جناب آقای دکتر رحمانی فضلی
وزیر محترم کشور
جناب آقای دکتر ربیعی
وزیر محترم کار، تعاون و رفاه اجتماعی
جناب آقای دکتر جنتی
وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی
جناب آقای آخوندی
وزیر محترم راه و شهرسازی

سلام علیکم

به پیوست صورت‌جلسه مورخ ۹۳/۱۰/۲۰ شورای عالی عشایر که به ریاست معاون اول محترم رئیس‌جمهور تشکیل گردید برای استحضار و دستور اقدام لازم ارسال می‌گردد.

محمود حجتی
وزیر جهاد کشاورزی
و دبیر شورای عالی عشایر

رونوشت:

استاندار محترم، به انضمام صورت‌جلسه برای استحضار و دستور اقدام لازم جناب آقای رضوی، معاون محترم توسعه روستایی و مناطق محروم کشور برای استحضار و دستور اقدام لازم جناب آقای چهره‌گشا، رئیس محترم دفتر معاون اول رئیس‌جمهور برای اطلاع جناب آقای قندالی، رئیس محترم سازمان امور عشایر ایران برای اطلاع و اقدام لازم

بسمه‌تعالی

«صورت‌جلسه»

دوازدهمین جلسه شورای عالی عشایر در تاریخ ۹۳/۱۰/۲۰ به ریاست جناب آقای دکتر جهانگیری معاون اول محترم رئیس‌جمهور، مهندس حجتی وزیر جهاد کشاورزی، دکتر نوبخت معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، دکتر آخوندی وزیر محترم راه و شهرسازی و معاونین وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاون رئیس‌سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و رئیس سازمان امور عشایر ایران تشکیل و موارد ذیل به تصویب رسید:

۱- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر) نسبت به آسیب‌شناسی مسائل و برنامه‌های قبلی مرتبط با جامعه عشایری اقدام و به نحوی برنامه‌ریزی نمایند که جایگاه مناسبی به منظور ارائه خدمات لازم و کافی به جامعه عشایری در برنامه‌ها و احکام برنامه ششم توسعه لحاظ گردد.

۲- به منظور اجرای مصوبات مورخ ۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر مبنی بر تهیه «طرح جامع ارتقای سطح دانش و سواد در مناطق عشایری» «طرح ویژه برنامه ارتقای سطح برخورداری از بهداشت، درمان و بیمه‌های اجتماعی در مناطق عشایری» و «طرح ویژه ارائه خدمات فرهنگی و مذهبی به جامعه عشایری»، وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور، کار، رفاه و تأمین اجتماعی و فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری سایر دستگاه‌های ذی‌ربط موظفند نسبت به تهیه طرح‌های مذکور در کارگروه تبصره (۱) این بند ظرف مدت سه ماه اقدام نموده و به شورای عالی عشایر ارائه نمایند.

تبصره (۱) - کارگروهی مرکب از نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان امور عشایر و نمایندگان هر یک از وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های فوق‌الذکر (حسب مورد و ذی‌ربط) تشکیل و طرح‌ها و برنامه‌های مذکور را بررسی و نهایی خواهند نمود.

تبصره (۲) - دبیرخانه کارگروه به عهده سازمان امور عشایر ایران بوده و جلسات آن با دعوت و هماهنگی این سازمان خواهد بود.

۳- به استناد ماده (۶) «آیین‌نامه سازماندهی عشایر» و مصوبه جلسه ۸۹/۴/۱۳ شورای عالی عشایر، وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر) موظف است نسبت به ارسال نقاط استقرار دائم عشایر با جمعیت بالای ۲۰ خانوار به وزارت کشور اقدام نموده و استانداری‌ها موظف هستند ظرف مدت ۶ ماه نسبت به شناسایی، انطباق این نقاط با قانون تقسیمات کشوری و اختصاص کد به آن‌ها اقدام نمایند.

۴- مقرر گردید جلسات شورای عالی عشایر حداقل سالی دو بار با دستور کار مشخص برای حل مشکلات جامعه عشایری تشکیل گردد. همچنین استانداران و فرمانداران استان‌ها و شهرستان‌های دارای جمعیت عشایری به استناد تبصره (۲) ماده (۲) و نیز بندهای (ه) و (و) ماده (۴) تصویب‌نامه تشکیل شورای عالی عشایر (مصوب ۶۵/۷/۹ هیأت وزیران) موظفند با تشکیل شوراهای عشایری اقدامات لازم را حسب تصویب‌نامه مذکور به منظور بررسی مسائل و نیز تأمین، تصویب و تخصیص منابع برای ارائه خدمات و سازماندهی عشایر به طور جدی به عمل آورند.

۵- دستگاه‌های مختلف اجرایی موظفند نسبت به اجرای وظایف تعیین شده در «آیین‌نامه سازماندهی عشایر» اقدامات لازم را به عمل آورده و گزارش آن را به دبیرخانه شورای عالی عشایر ارسال نمایند.

۶- مقرر گردید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، به منظور حمایت از جامعه مولد عشایری کشور و حفظ توانمندی تولیدی آنان، پیشگیری و مقابله با پدیده خشک‌سالی و همچنین افزایش توان مالی و اقتصادی تشکلهای ذی‌ربط برای خدمات‌رسانی بهینه به عشایر، نسبت به تأمین و اختصاص اعتباری به میزان ۵۰۰ میلیارد ریال به عنوان کمک دولت به افزایش سرمایه تشکلهای عشایری (صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی عشایری، اتحادیه‌های عشایری و صندوق خرد زنان عشایری) تا پایان سال ۱۳۹۳ اقدام نماید.

وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر) موظف است برای تأمین سهم بخش تشکلهای عشایری به همین میزان، پیگیری لازم را به عمل آورد.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
وزیر

شماره: ۰۲۰/۱۷۵۵۶
تاریخ: ۹۵/۶/۲۳
پیوست: دارد

بسمه‌تعالی

جناب آقای دکتر رحمانی فضلی
وزیر محترم کشور

جناب آقای دکتر فانی
وزیر محترم آموزش و پرورش

جناب آقای دکتر قاضی‌زاده هاشمی
وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

جناب آقای دکتر ربیعی
وزیر محترم کار، تعاون و رفاه اجتماعی

جناب آقای دکتر جنتی
وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی

جناب آقای دکتر آخوندی
وزیر محترم راه و شهرسازی

جناب آقای دکتر مهندس زنگنه
وزیر محترم نفت

جناب آقای دکتر نوبخت
معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه

جناب آقای دکتر سلطانی‌فر
معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی،
گردشگری و صنایع دستی

سلام علیکم

به پیوست صورت‌جلسه مورخ ۹۵/۵/۳۰ شورای عالی عشایر
که به ریاست معاون اول محترم رئیس‌جمهور تشکیل
گردید، برای استحضار و دستور اقدام لازم جهت اجرایی شدن
مصوبات جلسه مذکور ارسال می‌گردد.

محمود جنتی

وزیر جهاد کشاورزی

و دبیر شورای عالی عشایر

رونوشت:

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای شهیدی معاون محترم رئیس‌جمهور
و رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران برای استحضار
سرکار خانم مولودی معاون محترم رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده برای استحضار
جناب آقای عسگری رئیس محترم سازمان صدا و سیما ج.ا. برای استحضار
جناب آقای حاجی میرزایی دبیر محترم هیأت دولت برای استحضار

بسمه‌تعالی

«صورت‌جلسه»

سیزدهمین جلسه شورای عالی عشایر ایران در تاریخ
۹۵/۵/۳۰ به ریاست جناب آقای دکتر جهانگیری معاون اول
محترم رئیس‌جمهور، مهندس جنتی وزیر محترم جهاد
کشاورزی، دکتر جنتی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، مهندس
چیت‌چیان وزیر محترم نیرو، مهندس سلطانی‌فر معاون
محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی،
صنایع دستی و گردشگری کشور و معاونین محترم سازمان
برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، کار،
تعاون و رفاه اجتماعی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راه
و شهرسازی، نیرو، جهاد کشاورزی و رئیس سازمان امور عشایر
ایران تشکیل و موارد زیر به تصویب رسید:

۱- به منظور گسترش عدالت اجتماعی، افزایش سطح
سواد، دانش، مهارت و ارتقای بهره‌وری منابع و نیز کاهش
فاصله برخورداری جامعه عشایری نسبت به جوامع روستایی
و شهری، «برنامه جامع ارتقای سطح سواد، دانش و
مهارت در مناطق عشایری» تصویب و مقرر شد برنامه
مذکور به دبیرخانه هیأت دولت ارسال تا به عنوان تصویب
نامه هیئت وزیران (به استناد اصل یکصد و سی و هشتم
قانون اساسی) به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ گردد.

۲- به منظور تأمین و گسترش عدالت اجتماعی - فرهنگی
و نظام‌مند نمودن ارائه خدمات فرهنگی و مذهبی توسط
دستگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط و مسئول «طرح ویژه
ارائه خدمات فرهنگی و مذهبی به جامعه عشایری»
تصویب و مقرر گردید به دبیرخانه هیأت دولت ارسال شود تا به
عنوان تصویب‌نامه هیئت وزیران (به استناد اصل یکصد و سی و
هشتم قانون اساسی) به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ گردد.

۳- به منظور گسترش عدالت اجتماعی کاهش فاصله برخورداری جامعه عشایری نسبت به جوامع روستایی و شهری، تأمین سلامت و ارتقای سطح خدمات بهداشتی - درمانی و توسعه پوشش بیمه‌های اجتماعی و درمانی و افزایش خدمات حمایتی در مناطق عشایری، کلیات «برنامه ویژه ارتقای سطح برخورداری از بهداشت، درمان، بیمه‌ها و خدمات حمایتی در مناطق عشایری» تصویب و مقرر شد برنامه مذکور با همکاری دستگاه‌های عضو کارگروه تدوین این برنامه، در چارچوب در نظر گرفته برای تدوین «برنامه ارتقای سطح سواد، ...» (بند یک مصوبات)، حداکثر ظرف مدت یک ماه تکمیل و تدوین و به دبیرخانه هیئت دولت ارسال تا به عنوان تصویب‌نامه هیئت وزیران (به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی) به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ گردد.

۴- دستورالعمل تشکیل «کارگروه توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایر» پیشنهادی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و سازمان امور عشایر ایران، مطرح و مصوب گردید. (پیوست)

۵- با توجه به صعوبت و سختی کار معلمان شاغل در مناطق عشایری و ضرورت توجه و برقراری فوق‌العاده‌های لازم برای آن‌ها، مقرر گردید سازمان‌های برنامه و بودجه و اداری و استخدامی کشور و وزارت آموزش و پرورش اقدامات و پیگیری‌های لازم را برای برقراری امتیازات خاص برای این قشر زحمتکش به عمل آورند.

۶- در خصوص اختصاص باقی‌مانده مبلغ ۵۰۰ میلیارد مصوب جلسه قبلی شورای عالی عشایر، به عنوان کمک دولت به افزایش سرمایه تشکل‌های عشایری (صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی عشایری، اتحادیه‌های تعاونی عشایری و صندوق خرد زنان عشایری) مقرر گردید مساعدت لازم از طریق سازمان برنامه و بودجه برای تأمین اعتبار باقی‌مانده مبلغ مذکور به عمل آید.

۷- پیشنهادات چهارگانه مطروحه در دستور کار شورا، شامل:

- ◀ تصویب اعتبارات مورد نیاز برای تأمین هزینه حمل سوخت فسیلی به مناطق عشایری؛
- ◀ تصویب اعتبارات مورد نیاز برای تأمین هزینه حمل آرد به مناطق عشایری؛
- ◀ تصویب پادار نمودن ردیف اعتباری مستقل ملی «طرح جامع ارائه خدمات به کوچندگان»؛
- ◀ تصویب اعتبار مورد نیاز تأمین و تجهیز مناطق عشایری به مولدهای انرژی تجدیدپذیر (خورشیدی و بادی).

در جلسه طرح و مقرر گردید کمیته‌ای مرکب از نمایندگان سازمان و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزات نفت، وزارت نیرو، معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری و سازمان امور عشایر ایران (با محوریت سازمان برنامه و بودجه کشور) تشکیل و ضمن بررسی ابعاد پیشنهادات مذکور، نسبت به رفع مشکلات بر اساس متن مصوبه پیشنهادی در شورا، اقدام نماید.

کمیته یاد شده دارای اختیارات لازم برای تصمیم‌گیری در این خصوص بوده و تصمیمات آن به منزله مصوبه شورا تلقی می‌گردد.

بسمه‌تعالی

«دستورالعمل تشکیل کارگروه توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایری»

شیوه زندگی عشایری کوچنده مبتنی بر دامداری، یکی از اشکال سه‌گانه الگوی زیست و معیشت در ایران به شمار می‌رود. این شیوه زندگی همانند دو جامعه یکجانشین شهری و روستایی دارای ساختارهای اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی نهادینه شده برای تأمین نیازهای اساسی خود بوده و با توجه به ماهیت و کارکردهای این الگوی زیست، ساختارهای نهادی این جامعه در مواردی با جوامع یکجانشین مشابه و در موارد زیادی نیز دارای تفاوت‌هایی نسبت به هم می‌باشند که خود این وجوه اشتراک و افتراق (تشابهات و تفاوت‌ها) ویژگی‌های خاصی به هر کدام از این جوامع می‌دهد که از جهات مختلف قابل توجه بوده و در حوزه گردشگری نیز هر کدام از این پدیده‌ها به نوبه خود می‌توانند به عنوان فرصتی برای توسعه صنعت گردشگری محسوب شوند.

گردشگری عشایری به عنوان یکی از گونه‌های متنوع و جذاب صنعت گردشگری که ارتباط تنگاتنگی با اکوتوریسم نیز دارد، حوزه‌های وسیعی را در ابعاد فرهنگی، اجتماعی، تاریخی، طبیعی و حتی سیاسی در بر می‌گیرد. بنابراین برنامه‌ریزی برای شناسایی و معرفی هویت ملی این بخش از جمعیت کشور در قالب توسعه فعالیت‌های گردشگری اعم از داخلی و خارجی، می‌تواند ضمن پایداری این فرهنگ الگوی زیست کهن، زمینه‌های رونق اقتصادی و ایجاد اشتغال مولد و افزایش سطح رفاه جوامع محلی را به دنبال داشته باشد.

از سوی دیگر عشایر با تولید بیش از ۳۶ درصد تولیدات صنایع دستی کشور، نقش اساسی و مؤثری در اشتغال و بهبود وضعیت معیشت و زندگی خود و سایر اقشار جامعه دارد. شرایط خاص

زندگی اجتماعی و فرهنگی عشایر و اشتغال زنان به امر تولید صنایع دستی از گذشته‌های دور تا امروز، باعث شده صنایع دستی به عنوان یک بخش مکمل در کنار دامداری نقش مهمی در ایجاد اشتغال زنان داشته باشد. که شایسته است با در نظر گرفتن توان بالقوه عشایر و بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود دستگاه‌های ذی‌ربط، جهت‌گیری مناسبی برای توانمندسازی و نیز افزایش درآمد و اشتغال پایدار عشایر در پیش گرفته شده و مورد توجه قرار گیرد.

لذا به منظور توسعه فعالیت‌های گردشگری و طبیعت‌گردی و در جهت حمایت از تولیدات صنایع دستی در مناطق عشایری، بنا به پیشنهاد مشترک سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و سازمان امور عشایری ایران، دستورالعمل تشکیل «کارگروه توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایری» که منبع «کارگروه» نامیده می‌شود، به شرح ذیل ابلاغ می‌گردد.

◆ ماده (۱): اهداف

۱-۱) حوزه گردشگری

الف) توسعه و تعالی اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی خانوارهای عشایری
ب) سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای توسعه و گسترش گردشگری جامعه محور مبتنی بر محیط زیست پایدار
ج) شناساندن ویژگی‌های زندگی، فعالیت‌ها، میراث فرهنگی و معنوی عشایر و گسترش روابط و تعاملات اجتماعی - فرهنگی بین عشایر و گردشگران.

د) کمک به شناسایی، حفظ و صیانت و بازتولید میراث معنوی، مراسم آیین‌های قومی - بومی و ارزش‌های فرهنگی اصیل عشایر
ه) شناسایی و معرفی ظرفیت‌ها و جاذبه‌های گردشگری مناطق عشایری و تنوع بخشی به فعالیت‌ها و منابع درآمدی و افزایش سطح اشتغال، درآمد و رفاه خانوارهای عشایری.

ی) توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی به منظور فراهم نمودن بستر لازم جهت افزایش ظرفیت‌های اقامتی و پذیرایی با معرفی تنوع فرهنگی شامل ساختار اجتماعی و غذاهای محلی، موسیقی سنتی جامعه عشایری و ...

و) شفاف‌سازی وظایف و هم‌افزایی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در موضوع گردشگری عشایری.

ز) اجرای برنامه‌های متنوع گردشگری، مناسب با شرایط و مقتضیات اجتماعی - فرهنگی و محیط زیستی مناطق عشایری.

۱-۲) حوزه صنایع دستی

ط) برنامه‌ریزی، مطالعه و ارائه طرح‌های مربوط به توسعه صنایع دستی عشایر.

ی) شناسایی و سازمان‌دهی عشایر شاغل در فعالیت‌های مربوط به صنایع دستی.

م) فراهم ساختن زمینه بازاریابی (خرید، فروش، تبلیغات و ...) محصولات تولیدی صنایع دستی جامعه عشایری و راه‌اندازی و توسعه نمایشگاه‌های منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی.

الف) فراهم‌سازی زمینه‌های لازم جهت تقویت مهارت‌های فنی تولید صنایع دستی عشایری و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های مناسب به منظور توسعه این صنایع و جلب و جذب جوانان عشایر.

ب) تقویت و ارتقای اشتغال مولد و درآمد زا و فرصت‌های شغلی پایدار برای اقشار مختلف عشیره‌ای کشور.

ج) به کارگیری تمهیدات لازم به منظور حمایت از تولیدات صنایع دستی عشایری کشور، و فراهم‌سازی بازارهای هدف مطمئن داخلی و خارجی جهت عرضه و فروش محصولات و تولیدات صنایع دستی عشایری کشور.

د) همکاری مشترک در برنامه‌ریزی‌های آموزشی با هدف اشتغال‌زایی پایدار برای جامعه هدف عشایری کشور در زمینه صنایع دستی، بازاریابی جهت عرضه تولیدات صنایع دستی عشایر.

ه) همکاری در جهت اجرای فعالیت‌های علمی پژوهشی در راستای رشد و ارتقای توانمندی‌های عشایری.

و) مشارکت در برگزاری همایش‌ها، جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های تخصصی صنایع دستی.

ز) ایجاد بسترهای مناسب به منظور تقویت کارگاه‌های تولید صنایع دستی عشایری در مناطق مختلف کشور.

ح) برنامه‌ریزی جهت اعطاء تسهیلات بانکی ارزان قیمت و منابع مالی و تأمین نهاده‌های مورد نیاز تولید برای متقاضیان سرمایه‌گذاری حوزه تولید محصولات صنایع دستی عشایری.

ط) برنامه‌ریزی و اجرای تمهیدات لازم جهت تسریع و تسهیل در فرآیند تحت پوشش قرار گرفتن صنعتگران صنایع دستی عشایری در بیمه شاغلین شناسه‌دار صنایع دستی.

◆ ماده (۲): وظایف کارگروه

الف) تهیه برنامه اجرایی (برنامه جامع) توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایری کشور و نظارت بر اجرای آن.

ب) تهیه، تصویب و ابلاغ طرح‌ها، برنامه‌ها، ضوابط و دستورالعمل‌های اجرایی مورد نیاز.

ج) ایجاد هماهنگی و فراهم نمودن زمینه همکاری بین نهادها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی دولتی و غیردولتی مرتبط با توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایری.

د) بررسی و مطالعه ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و پتانسیل‌های گردشگری و صنایع دستی جامعه عشایری.

ه) تسهیل مقررات حمایت از گسترش فعالیت‌های گردشگری و صنایع دستی عشایری و ارائه تسهیلات ارزان قیمت به منظور توسعه این فعالیت در مناطق عشایری کشور از طریق توانمندسازی جوامع محلی و مشارکت بخش خصوصی. و) انجام فعالیت‌های تبلیغی، بازاریابی و معرفی جاذبه‌های جوامع عشایری برای جذب گردشگر داخلی و خارجی و تأمین بازارهای هدف داخلی و خارجی برای عرضه و فروش محصولات صنایع دستی عشایری.

ز) فراهم نمودن زمینه توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی، دهکده‌های عشایری و اکوکمپ‌های سازگار با ویژگی‌های فرهنگی و زیست محیطی مناطق عشایری کشور و همچنین حمایت از ایجاد و راه‌اندازی نمایشگاه‌ها، بازارچه‌ها و مراکز عرضه و فروش محصولات صنایع دستی عشایری.

ح) حمایت از مطالعات امکان‌سنجی و مکان‌یابی مراکز حفظ آثار و فرهنگ ایل‌ی متناسب با جمعیت عشایری. ی) حمایت از ظرفیت‌های جوامع محلی در زمینه معرفی و تولید صنایع دستی و هنرهای سنتی در راستای ایجاد اشتغال و توسعه خدمات گردشگری.

ک) توانمندسازی جوامع عشایری برای توسعه همه‌جانبه و معیشت پایدار و فراهم آوردن زمینه برای ارتقای سطح مشارکت، بهبود فرآیندها، ایجاد زیرساخت‌های لازم و آموزش فعالیت‌های مرتبط با گردشگری و صنایع دستی به جوامع عشایری.

ل) ارتقای سطح مشارکت عشایر در برگزاری برنامه‌های فرهنگی مانند جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های فرهنگی و صنایع دستی در داخل و خارج از کشور و نیز برپایی هفته‌های فرهنگی عشایری به منظور شناساندن آئین‌ها، آداب و سنن، گویش، غذاهای محلی، پوشاک سنتی و ...

م) تعریف و ابلاغ وظایف و نظارت بر عملکرد کمیته‌های توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایر در استان‌ها. ن) نیاز و امکان‌سنجی و اطلاع‌رسانی در سطوح مختلف ملی، استانی و شهرستانی در مورد صنایع دستی. س) فراهم نمودن زمینه استفاده عشایر از تسهیلات بانکی در اختیار امر صنایع دستی.

ع) همکاری در تهیه و تدوین چشم‌انداز صنایع دستی در برنامه ملی و ارائه راهکارهای اجرایی. ف) فراهم آوردن زمینه همکاری مروجان و تسهیلات بانکی در اختیار در امر صنایع دستی.

ص) انجام همکاری‌های پژوهشی مشترک و برقراری ارتباط دانشگاه‌های مرکز علمی برای استفاده از دانش اساتید و هدایت پایان‌نامه‌های دانشجویان ذی‌ربط به موضوع صنایع دستی عشایر.

◆ ماده (۳): ترکیب اعضای کارگروه

۱) معاون گردشگری، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - رئیس کارگروه

۲) رئیس سازمان امور عشایر ایران - نایب رئیس

۳) مدیر کل دفتر همکاری و توافق‌های ملی گردشگری، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - دبیر کارگروه

۴) مدیر کل دفتر آموزش و حمایت از تولید معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی - عضو

۵) مدیر کل دفتر ساماندهی و هماهنگی امور عشایر - سازمان امور عشایر ایران - عضو

۶) مدیر کل دفتر مطالعات جامع عشایری - سازمان امور عشایر ایران - عضو

۷) نماینده تام‌الاختیار تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (در سطح مدیر کل) - عضو

۸) نماینده صندوق بیمه اجتماعی روستاییان، کشاورزان و عشایر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (در سطح مدیر کل) - عضو

- ۹) نماینده وزارت کشور (ترجیحاً در سطح مدیر کل) - عضو
- ۱۰) مدیر کل دفتر امور زنان روستایی و عشایری (وزارت جهاد کشاورزی) - عضو
- ۱۱) نماینده معاونت برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری (سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (در سطح مدیر کل) - عضو
- ۱۲) نماینده معاونت میراث فرهنگی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (در سطح مدیر کل) - عضو
- ۱۳) نماینده معاونت حقوقی، مجلس و امور استان‌های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (در سطح مدیر کل) - عضو
- ۱۴) مدیر عامل اتحادیه مرکزی تعاونی‌های عشایری کشور - عضو
- ۱۵) یک نفر صاحب نظر و متخصص در زمینه گردشگری عشایری به انتخاب اعضای کارگروه - عضو
- ۱۶) مدیران شرکت‌های خدمات مسافرتی فعال در زمینه گردشگری عشایری، اکوتوریسم و صنایع دستی عشایر (تعداد افراد و نحوه انتخاب آنان به پیشنهاد اعضای کارگروه)

◆ ماده (۴): دبیرخانه و جلسات کارگروه

محل دبیرخانه در «دفتر همکاری و توافق‌های ملی گردشگری» معاونت گردشگری، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور بوده و جلسات کارگروه توسعه گردشگری و صنایع دستی عشایری به صورت «ماهانه» و با حضور حداقل یک دوم از اعضاء تشکیل خواهد شد. تصمیمات کارگروه با توافق اکثریت نسبی معتبر خواهد بود.

تبصره: بر اساس رأی و نظر اعضای کارگروه، کارگروهی متناظر در سطح استان‌های دارای عشایر کوچنده تشکیل خواهد شد. این دستورالعمل در ۴ ماده و ۲ تبصره در تاریخ سی‌ام مرداد ماه ۱۳۹۵ در سیزدهمین جلسه «شورای عالی عشایر ایران» مطرح و به تصویب رسید.